

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт
імя Максіма Танка”
Кафедра беларускага мовазнаўства

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце

“ _____ ” _____ 201__ г.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС

вучэбнай дысцыпліны “Філалагічны аналіз тэксту”
для спецыяльнасцей:

- 1 – 02 03 01 Беларуская мова і літаратура
- 1 – 02 03 03–02 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (польская, літоўская)
- 1 – 02 03 03–03 Беларуская мова і літаратура. Сусветная і айчынная культура
- 1 – 02 03 03–05 Беларуская мова і літаратура. Журналістыка

Узгоднена: дэкан факультэта _____

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння на пасяджэнні кафедры
праатакол №7 ад “16” снежня 2010 г.

Мінск, 2011

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПСКА

Вучэбная праграма па дысцыпліне “Філалагічны аналіз тэксту” прызначана для рэалізацыі на першай ступені вышэйшай адукацыі ў межах цыкла спецыяльных дысцыплін.

У вучэбнай праграме ўлічаны наступныя патрабаванні адукацыйнага стандарту.

1. Агульныя патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый выпускніка

Агульныя патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый выпускніка вызначаюцца наступнымі прынцыпамі:

– прынцып **гуманізацыі** як прыярытэтны прынцып адукацыі, што забяспечвае асобна-арыентаваны характар адукацыйнага працэсу і творчую самарэалізацыю выпускніка;

– прынцып **фундаменталізацыі**, які садзейнічае арыентацыі зместу дысцыплін сацыяльна-гуманітарнага цыкла на выяўленне сутнасных асноў і сувязей паміж разнастайнымі працэсамі навакольнага свету, прыродазнаўчымі і гуманітарнымі ведамі;

– прынцып **кампетэнтнасці**, што накіраваны на ўзмацненне практычнай арыентаванасці вучэбнага працэсу, павышэнне ролі самастойнай работы студэнтаў і фарміраванне ў выпускнікоў здольнасці дзейнічаць самастойна ў зменлівых жыццёвых сітуацыях;

– прынцып **сацыяльна-асобаснай падрыхтоўкі**, які забяспечвае фарміраванне ў студэнтаў кампетэнтнасці, заснаванай на набытых ведах і сфарміраваных уменнях з улікам інтарэсаў, патрэб, магчымасцей;

– прынцып **міждысцыплінарнасці і інтэгратыўнасці** адукацыі, рэалізацыя якога забяспечвае цэласнасць засваення гуманітарных ведаў і іх узаемасувязь з будучай прафесійнай дзейнасцю выпускніка.

У адпаведнасці з названымі мэтамі і прынцыпамі сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі выпускнік вышэйшай навучальнай установы пры падрыхтоўцы па адукацыйнай праграме першай ступені (спецыяліст) павінен набыць наступныя **сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі**:

- культурна-вартаснай і асобаснай арыентацыі;
- грамадзянскасці і патрыятызму;
- сацыяльнага ўзаемадзеяння;
- камунікацыі;
- захавання і ўмацавання здароўя;
- самаўдасканалення.

Выпускнік у працэсе сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі павінен развіць і ўдасканаліць наступныя **метапрадметныя кампетэнцыі**:

- валоданне метадамі сістэмнага і параўнальнага аналізу;

- сфарміраванасць крытычнага мыслення;
- уменне працаваць у калектыве;
- валоданне навыкамі праектавання і прагназавання;
- сфарміраванасць самастойнасці, адказнасці, арганізаванасці, мэтанакіраванасці і матывацыйна-каштоўнаснай арыентацыі;
- здольнасць вучыцца, пастаянна павышаць кваліфікацыю.

2. Мэты і задачы дысцыпліны “Філалагічны аналіз тэксту”

“Філалагічны аналіз тэксту” – дысцыпліна, якая знаёміць студэнтаў з метадыкай і тэхнікай лінгвістычнага вытлумачэння тэкстаў розных стыляў і жанраў, аддаючы перавагу мастацкім творам школьнай праграмы, фарміруе, развівае практычныя ўменні такога аналізу.

Курс “Філалагічны аналіз тэксту” павінен навучыць чытаць, разумець мастацкую літаратуру, мастацкі твор, бо толькі ўдумлівае, асэнсаванае чытанне твора дазволіць убачыць спецыфіку, адметнасць, непаўторнасць аўтарскага стылю, навучыць цаніць і адкрываць прыгажосць мастацкага слова, бачыць, як з дапамогай слова, мовы пісьменнік стварае мастацкі вобраз, як змест увасабляецца ў форме. Гэты курс павінен прывіць навыкі самастойнай крытычнай ацэнкі мастацкіх твораў, развіваць эстэтычны густ чатача.

Асноўныя мэты выкладання дысцыпліны:

- развіць і ўдасканаліць філалагічнае мысленне студэнта, павысіць яго лінгвістычную кампетэнцыю;
- выпрацаваць уменні і навыкі практычнай рэалізацыі атрыманых ведаў у будучай прафесійнай дзейнасці;
- садзейнічаць падрыхтоўцы высокаадукаваных спецыялістаў, здольных паспяхова вырашаць праблемы функцыянавання беларускай мовы ва ўмовах дзяржаўнага білінгвізму;
- выхаваць любоў і павагу да мастацкага слова, духоўнай і інтэлектуальнай спадчыны беларускага народа.

Задачи вывучэння дысцыпліны:

- пазнаёміць з метадамі і прыёмамі лінгвістычнага аналізу тэксту;
- навучыць выяўляць і аналізаваць індывідуальна-аўтарскія асаблівасці выкарыстання моўных сродкаў, вытлумачваць цяжкія для ўспрымання моўныя з’явы (гістарызмы, архаізмы, аказіяналізмы, дыялектызмы, перыфразы, фразеалагізмы, кантэкстуальныя сінонімы, пэўныя фанетычныя з’явы, граматычныя формы і інш.);
- выпрацаваць адпаведныя навыкі лінгвістычнага аналізу тэксту і падрыхтаваць будучых настаўнікаў да лінгвістычнага каменціравання мастацкіх тэкстаў з вучнямі ў школе.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнт павінен

ведаць

– сістэму лексічных, фанетычных і граматычных асаблівасцей беларускай літаратурнай мовы;

– спецыфічныя рысы беларускай літаратурнай мовы;

– нормы сучаснай беларускай мовы;

– асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення;

умець

– прытрымлівацца нормаў сучаснай беларускай літаратурнай мовы;

– адбіраць, аналізаваць і сістэматызаваць моўны матэрыял;

– праводзіць лінгвістычныя назіранні, рабіць абагульненні і вывады;

– складаць па зададзеных параметрах і аналізаваць тэкст (вызначаць тэму, асноўную думку, тып і стыль тэксту, яго структурныя і моўныя асаблівасці);

– валодаць культурай вуснай і пісьмовай мовы.

3. Структура зместу вучэбнай дысцыпліны

Вывучэнне дысцыпліны “Філалагічны аналіз тэксту” разлічана на 45 вучэбных гадзін, з якіх 30 аўдыторных, у тым ліку 4 лекцыйных і 24 практычных гадзін.

У аснову структуравання зместу вучэбнага матэрыялу пакладзены прынцып тэматычнага падыходу, які прадугледжвае падзел матэрыялу на адносна самастойныя раздзелы (тэмы).

Па кожнай вучэбнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў канкрэтных кампетэнцый выкладчык (кафедра) праектуе і рэалізуе канкрэтныя педагагічныя тэхналогіі.

Найбольш перспектыўныя і эфектыўныя сучасныя інавацыйныя адукацыйныя сістэмы і тэхналогіі наступныя: вучэбна-метадычны комплекс, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы студэнтаў, блочна-модульная, модульна-рэйтывая і крэдытная сістэмы, інфармацыйныя тэхналогіі, метадыкі актыўнага навучання.

Структура зместу вучэбнай дысцыпліны ўключае ўводзіны і вучэбныя раздзелы (тэмы).

4. Метады навучання

Найбольш эфектыўнымі педагагічнымі метадыкамі і тэхналогіямі, што садзейнічаюць атрыманню ведаў студэнтамі, набыццю вопыту самастойнага вырашэння разнастайных задач, з’яўляюцца:

– тэхналогія вучэбна-даследчай дзейнасці;

– тэхналогія праблемна-модульнага навучання;

– праектныя тэхналогіі;

– камунікатыўныя тэхналогіі і інш.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай працы, вучэбна-метадычныя комплексы.

З мэтай фарміравання сучасных сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускнікоў ВНУ ў практыку правядзення семінарскіх і практычных заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання і дыскусійныя формы.

5. Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа студэнтаў арганізуецца дэканатамі, кафедрамі, выкладчыкамі ВНУ ў адпаведнасці з Палажэннем аб самастойнай працы студэнтаў.

Кіруемая самастойная работа студэнтаў прадугледжвае выкананне кантрольных прац, падрыхтоўку вусных паведамленняў і пісьмовых рэфэратаў па вызначанай тэматыцы, знаёмства з навуковай, навукова-папулярнай, хрэстаматыйнай літаратурай, рэферыраванне і анатаванне прафесійна арыентаваных тэкстаў і інш.

6. Дыягностыка сацыяльна-асобасных кампетэнцый студэнта

Адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі першай ступені сацыяльна-гуманітарных дысцыплін вызначаецца наступная працэдура дыягностыкі сацыяльна-асобасных кампетэнцый студэнтаў.

1. Патрабаванні да ажыццяўлення дыягностыкі:

- вызначэнне аб'екта дыягностыкі;
- выяўленне ўзроўню вучэбных дасягненняў студэнта пры дапамозе крытэрыяльна-арыентаваных тэстаў і іншых сродкаў дыягностыкі;
- карэкціраванне ўзроўню вучэбных дасягненняў студэнта ў адпаведнасці з патрабаваннямі стандарту;
- ацэнка вынікаў дыягностыкі вучэбных дасягненняў студэнта ў адпаведнасці з патрабаваннямі стандарту (па шкале адзнак).

2. Шкала адзнак:

- ацэнка вучэбных дасягненняў студэнта на экзаменах па дысцыплінах сацыяльна-гуманітарнага цыкла праводзіцца па дзесяцібальнай шкале (1, 2, ..., 9, 10);
- ацэнка вучэбных дасягненняў студэнта, якая вызначаецца паэтапна па канкрэтных тэмах вучэбнай дысцыпліны і ажыццяўляецца кафедрай у адпаведнасці з выбранай ВНУ шкалой адзнак.

3. Крытэрыі адзнак

Для ацэнкі вучэбных дасягненняў студэнтаў прымяняюцца крытэрыі, зацверджаныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

4. Дыягнастычны інструментарый

Для дыягностыкі кампетэнцый, выяўлення вучэбных дасягненняў студэнтаў на прамежкавым і выніковым этапах (залік, экзамен) рэкамендуецца

выкарыстоўваць тэсты і тэставыя заданні, рознаўзроўневыя кантрольныя заданні; залік, экзамен.

Прыкладны тэматычны план

№	Назва тэмы	Усяго аўдыторных гадзін	Колькасць аўдыторных гадзін	
			лекцыі	практычныя
1.	Уводзіны	2	2	
2.	Метады і прыёмы лінгвістычнага аналізу тэксту	2	2	
3.	Асаблівасці лінгвістычнага аналізу мастацкіх твораў розных жанраў	26		26
3.1.	Аналіз паэтычных твораў	16		16
3.2.	Аналіз празаічных твораў	6		6
3.3.	Аналіз драматычных твораў	4		4
Усяго:		30	4	26

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

1. Уводзіны. Прадмет і задачы курса “Лінгвістычны аналіз тэксту”. Месца курса ў сістэме філалагічных дысцыплін. Прафесійная накіраванасць курса.

Віды аналізу мастацкага тэксту, іх адрозненне і ўзаемасувязь. Паняцце комплекснага (філалагічнага) аналізу тэксту.

Лінгвістычны аналіз. Мэта і асноўныя задачы лінгвістычнага аналізу тэксту. Праблемы лінгвістычнага аналізу тэксту ў працах беларускіх (Ф.М.Янкоўскі, Г.М.Малажай, І.Я.Лепешаў, А.К.Юрэвіч, Э.Д.Блінава, А.А.Каўрус, Т.М.Трыпуціна, М.В.Абабурка і інш.) і рускіх (В.У.Вінаградаў, Л.У.Шчэбра, Л.М.Шанскі, Б.А.Ларын, Г.О.Вінакур, Д.М.Шмялёў і інш.) вучоных.

Літаратуразнаўчы аналіз. Жанр, ідэйны змест твора, кампазіцыя, сюжэт, мастацкія вобразы-характары, спецыфіка літаратурных напрамкаў (школ), вобразныя сродкі мовы (тропы і фігуры).

Тэксталагічны аналіз. Тэксталагія. Тэксталагічнае даследаванне як аснова суб’ектыўнага, усебаковага і глыбокага вывучэння творчай індывідуальнасці пісьменніка. Паняцце аўтэнтычнага тэксту.

Стылістычны аналіз. Паняцце стылістычнай нормы. Стыль мовы мастацкай літаратуры. Стылістычная афарбаванасць моўных сродкаў. Індывідуальна-аўтарскае выкарыстанне моўных сродкаў.

Тэкст як аб'ект лінгвістычнага аналізу. Адзінкі тэксту: сказ, складанае сінтаксічнае цэлае, фрагмент тэксту, твор. Кантэкст як аб'ект даследавання пры лінгвістычным аналізе. Тыпы кантэкстаў. Мікра- і макракантэкст. Гарызантальны і вертыкальны кантэкст. Падтэкст.

Фактары, якія абумоўліваюць выбар моўных сродкаў у мастацкім тэксце (аб'ектыўныя – жанр і жанравыя асаблівасці мастацкага твора, літаратурная норма, функцыянальны стыль і суб'ектыўныя – асоба аўтара, ідэйна-мастацкія задачы твора, індывідуальнасць аўтарскага стылю).

Назва твора і яе аналіз.

2. Метады і прыёмы лінгвістычнага аналізу тэксту.

Семантыка-стылістычны метад. Аналіз індывідуальна-аўтарскіх асаблівасцяў выкарыстання моўных сродкаў (семантыка, стылістычная і эмацыйна-экспрэсіўная афарбоўка моўных адзінак і г.д.).

Лінгвістычнае каменціраванне. Фонавыя веды. Экстралінгвістычны каментарый – тлумачэнне жыццёвых рэалій, абставін, гістарычных падзей, што прыгадваюцца ў тэксце.

Паўзроўневы аналіз.

Лексічны ўзровень. Ужыванне слоў розных лексіка-семантычных груп, іх частотнасць, сінаніміка, мнагазначнасць, семантычныя зрухі і прырашчэнні ў слове, стылістычна маркіраваныя лексемы (дыялектызмы, прафесіяналізмы, гістарызмы і архаізмы, экзатызмы, гутарковая лексіка), фразеалагічныя адзінкі і іх трансфармацыя, аўтарскае абнаўленне. Аналіз моўных і кантэкстуальных сінонімаў, вызначэнне іх дакладнасці, мэтазгоднасці ўжывання. Перыфраза як актыўны стылістычны сродак, паказчык індывідуальна-аўтарскага бачання свету. Нетрадыцыйныя спалучэнні лексем, аўтарскія неалагізмы і аказіяналізмы. Матываванае парушэнне адзінства стылю як сродак стварэння сатырычнага, гумарыстычнага і іранічнага падтэксту. Стылістычнае выкарыстанне нейтральнай, кніжнай і гутарковай лексікі. Вобразныя сродкі (метафара і яе віды, мастацкае азначэнне – эпітэт, параўненне) і сродкі стварэння вобразнасці.

Фанетычны ўзровень. Гукавая арганізацыя мовы – выкарыстанне ў адпаведнасці з аўтарскай задумай тых ці іншых элементаў гукавога складу мовы: галосных і зычных гукаў (асананс, алітэрацыя), націскных і ненаціскных складоў, паўз. Анафара, эпіфара, стык, кальцо. Гукаперайманне.

Марфалагічны ўзровень. Частотнасць ужывання розных часцін мовы, варыянтнасць марфалагічных формаў. Залежнасць статычнасці або дынамізму мастацкага апісання ад канцэнтрацыі пэўных часцін мовы (назоўнікаў, дзеясловаў). Эстэтычная матываванасць іх ужывання ў мастацкім тэксце.

Сінтаксічны ўзровень. Аналіз прыназоўнікава-склонавых канструкцый, іх роля ў выяўленні нацыянальнай спецыфікі мовы, яе самабытнасці. Простыя і

складаныя сказы ў тэксце, складанае сінтаксічнае цэлае. Інверсійнасць, лагічны націск, граматычныя сродкі стварэння рытму. Сувязь структуры сінтаксічных адзінак у залежнасці ад зместу і задач выказвання. Сінанімічныя словазлучэнні і сказы. Парцэляцыя як своеасаблівы прыём экспрэсіўнага сінтаксісу, яе разнавіднасці. Парцэляваныя канструкцыі. Перыяд. Абзац як сінтаксічны сродак арганізацыі тэксту. Няўласна-простая мова. Знакі прыпынку ў мастацкім тэксце.

Лінгвістычны эксперымент. Мэта лінгвістычнага эксперыменту. Яго прыёмы: замена слоў, фразеалагізмаў, перыфраз сінонімамі з мэтай выявіць іх сэнсавую і эмацыйна-экспрэсіўную нагрузку ў кантэксце (немагчымасць замены слоў і выказаў як сведчанне іх непаўторнасці, сэнсава-эмацыйнай значнасці); прыём перастаноўкі; пропуск слоў, фразеалагізмаў у тэксце; сінтаксічныя замены і трансфармацыя.

Паэтапны (суцэльны, комплексны) аналіз – паслядоўны аналіз тэксту на ўсіх узроўнях ад радка да радка. Роля тэксталагічных назіранняў і фонавых ведаў пры паэтапным аналізе.

Свабодны аналіз – выяўленне лексічных, фанетычных, граматычных сродкаў, што найбольш выразна “працуюць” на галоўную думку твора. Аналіз мастацкага твора на адным узроўні (лексічным, фанетычным ці граматычным).

Супастаўляльна-стылістычны метады. Тэксталагічныя назіранні. Параўнанне перакладу аднаго і таго самага твора на іншую мову, параўнанне тэматычна блізкіх тэкстаў розных аўтараў. Аўтарскія варыянты. Розныя рэдакцыі тэксту.

3. Асаблівасці лінгвістычнага аналізу мастацкіх твораў розных жанраў.

3.1. Аналіз паэтычных твораў. Улік жанравай спецыфікі канкрэтнага паэтычнага твора. Роля мастацкай дэталі, рыфмы, рытмікі, інтанацыі. Спецыфіка вобразных сродкаў вершаванай мовы і сродкаў стварэння вобразнасці. Прыёмы паэтычнага сінтаксісу (паўзы, рытарычныя пытанні, падтэкст). Алітэрацыя і асананс як сродкі мастацкай выразнасці. Аналіз паэтычнага твора на метрычным узроўні. Прынцыпы арганізацыі вершаванага радка, вершаваны памер.

3.2. Аналіз праяічных твораў. Аўтарская мова, дыялагічная і маналагічная; мова персанажа, унутраная мова персанажа; мова апавядальніка ў праяічных творах. Шматфункцыянальнасць аўтарскай мовы. Складанасць кампазіцыі, спалучэнне розных моўных стыляў.

3.3. Аналіз драматычных твораў. Спецыфіка аналізу драматычнага твора. Два метады стварэння тыповага і тыпалагічнага мастацкага вобраза. Індывідуалізацыя тыповага вобраза. Схематычнасць і паняццёвая канкрэтнасць у тыпалагічным вобразе. Характарыстыка вобразаў праз дыялогі, маналогі, рэплікі. Мова аўтара і мова дзейных асоб.

МЕТАДЫЧНЫ БЛОК

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА ВЫКАНАННІ КСР СТУДЭНТАМІ

1. Тэксты для самастойнага філалагічнага аналізу.

1. М. Багдановіч. Слуцкія ткачыхі.
2. А. Куляшоў. Бывай.
3. Цётка. Хрэст на свабоду.
4. М. Багдановіч. Пагоня.
5. А. Куляшоў. Маці (народная балада).
6. А. Вярцінскі. Жыццё даецца, каб жыццё тварыць...
7. Ф. Багушэвіч. Хмаркі.
8. Я. Купала. Бандароўна (урывак).
9. Я. Купала. Магіла льва (урывак).
10. П. Панчанка. Белыя яблыні.
11. А. Куляшоў. Над брацкай магілай.
12. Я. Брыль. Марыля.
13. М. Багдановіч. Па-над белым пухам...
14. У. Караткевіч. Сіняя-сіняя...
15. Я. Брыль. Галя (урывак).
16. С. Законнікаў. Дарога ў Альбуць.
17. Р. Барадулін. Да роднага парога на паклон...
18. Ядвігін Ш. Раны.
19. А. Глобус. Квадры.
20. С. Законнікаў. Чорная былль (урывак).
21. М. Танк. Паслухайце, вясна ідзе...
22. Цётка. Мора.
23. У. Дубоўка. О Беларусь, мая шывшына...
24. К. Крапіва. Хто смяецца апошнім (урывак).
25. П. Панчанка. Кажуць, мова мая аджывае...

2. Прыкладны філалагічны аналіз мастацкага твора.

КАНТРОЛЬНЫ БЛОК

Прыкладная тэматыка практычных заняткаў па
“Філалагічным аналізе тэксту”

Заняткі 1.

1. Прадмет і задачы ФАТ. Метады і прыёмы ФАТ (1 г.).

Пытанні:

Мастацкі твор як адзінства зместу і формы.

Мэта ФАТ.

Літаратуразнаўчы аналіз мастацкага твора.

Лінгвістычны аналіз мастацкага твора.

Тэксталагічны аналіз мастацкага твора.

Комплексны (філалагічны) аналіз мастацкага твора.

Асноўныя тэрміны і паняцці курса.

Асноўныя метады і прыёмы ФАТ.

Свабодны, паўзроўневы і паэтапны аналіз твора.

Лінгвістычнае каменціраванне.

Экстралінгвістычны каментарый.

Жанр, жанравая спецыфіка твора і адбор моўных сродкаў.

2. Аналіз байкі “Дыпламаваны баран” К.Крапівы (1 г.).

Пытанні:

Жанр твора. З гісторыі яго станаўлення. Вядомыя байкапісцы.

Жанравая спецыфіка твора. Эзопава мова.

Пачатак твора і яго тэксталагічныя варыянты.

Аналіз твора на лексічным узроўні.

Вобраз барана і моўныя сродкі яго стварэння.

Індывідуальна-аўтарскае ўжыванне фразеалагізмаў у творы. Асаблівасці іх трансфармацыі.

Лінгвістычны эксперымент.

Аналіз твора на фанетычным і марфалагічным узроўнях.

Аналіз твора на сінтаксічным узроўні.

Назва твора. Ідэйны змест твора.

Заняткі 2.

Аналіз навелы “Memento mori” Я.Брыля (2 г.).

Пытанні:

Жанр і жанравыя прыметы твора.

Назва твора. Тэкст і падтэкст.

Драматызм твора і яго праяўленне ў навеле.

Вобразныя сродкі мовы і сродкі стварэння вобразнасці ў тэксце.

Мастацкія дэталі і іх роля ў кантэксце.

Лінгвістычны эксперымент.
Аналіз твора на сінтаксічным узроўні.

Заняткі 3.

1. Аналіз верша “Спадчына” Я.Купалы (1 г.).

Пытанні:

3 гісторыі напісання верша. Жанр, тэма і ідэйны змест твора.

Назва твора. Семантычны аб’ём слова спадчына, яго ўжыванне ў тэксце.

Аналіз твора на лексічным узроўні.

Кантэкстуальныя сінонімы ў тэксце і іх функцыя.

Лінгвістычны эксперымент.

2. Аналіз апавядання “Прысяга над крывавымі разорамі” Цёткі (1 г.).

Час напісання твора. Яго жанравая спецыфіка. Тэма і ідэйны змест.

Мастацкі метада. Тэкст і падтэкст.

Аналіз твора на лексічным узроўні.

Алегарычныя вобразы ў творы. Аналіз назвы твора.

Лічбавая сімволіка ў тэксце.

Традыцыйныя вобразныя сродкі і сродкі стварэння вобразнасці.

Аналіз твора на фанетычным узроўні.

Аналіз твора на граматычным узроўні.

Літаратура

1. Лепешаў І.Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора. Мн., 2009.
2. Лінгвістычны аналіз тэксту: зб. арт. / Пад рэд. Ф.Янкоўскага. Мн., 1978.
3. Малажай Г.М. Лінгвістычны аналіз тэксту. Мн., 1992.
4. Юрэвіч А.К. Лінгвістычны аналіз мастацкага тэксту. Мн., 1978.

Пытанні да заліку па дысцыпліне “Філалагічны аналіз тэксту”

1. Прадмет і задачы курса “Філалагічны аналіз тэксту”. Месца курса ў сістэме філалагічных дысцыплін, яго прафесійная накіраванасць.
2. Паняцце комплекснага (філалагічнага) аналізу тэксту. Лінгвістычны, літаратуразнаўчы, тэксталагічны, стылістычны аналіз тэксту.
3. Тэкст як аб’ект філалагічнага аналізу. Адзінкі тэксту.
4. Метады і прыёмы філалагічнага аналізу тэксту. Семантыка-стылістычны метад. Лінгвістычнае каменціраванне. Экстралінгвістычны каментарый.
5. Паўзроўневы аналіз тэксту. Лексічны ўзровень. Вобразныя сродкі і сродкі стварэння вобразнасці.
6. Фанетычны ўзровень. Аналіз паэтычнага твора на метрычным узроўні.
7. Марфалагічны ўзровень.
8. Сінтаксічны ўзровень.
9. Лінгвістычны эксперымент, яго мэта і прыёмы.
10. Паэтапны і свабодны аналіз тэксту.
11. Супастаўляльна-стылістычны метад філалагічнага аналізу тэксту, яго прыёмы.
12. Асаблівасці філалагічнага аналізу мастацкіх твораў розных жанраў.
13. Назва твора і яе аналіз.
14. Аналіз байкі К.Крапівы “Дыпламаваны баран”.
15. Аналіз апавядання Цёткі “Прысяга над крывавымі разорами”.
16. Аналіз паэмы Я.Купалы “Курган”.
17. Аналіз верша Я.Купалы “Спадчына”.
18. Аналіз навелы Я.Брыля “Memento mori”.
19. Аналіз апавядання Я.Брыля “Маці”.
20. Аналіз апавядання Я.Брыля “Галя”.
21. Аналіз вершаў М.Багдановіча “Зімой” і “Зімовая дарога”.
22. Самастойны аналіз мастацкага твора на выбар.

СУПРАВАДЖАЛЬНЫ БЛОК

Літаратура

Асноўная

- Лепешаў І.Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора. – Мн., 1981.
Лінгвістычны аналіз тэксту: 36 арт. / Пад рэд. Ф.Янкоўскага. – Мн., 1978.
Лінгвістычны аналіз тэксту. Матэрыялы семінара. – Мн., 1975.
Малажай Г.М. Лінгвістычны аналіз тэксту. – Мн., 1992.
Юрэвіч А.К. Лінгвістычны аналіз мастацкага тэксту. – Мн., 1978.

Дадатковая

- Абатурка М.В. Стылістычна абмежаваныя словы ў мове беларускай мастацкай літаратуры. – Мн., 1981.
Каўрус А. Мова народа, мова пісьменніка. – Мн., 1989.
Каўрус А. Стылістыка беларускай мовы. – Мн., 1992.
Лепешаў І.Я. Праблемы фразеалагічнай стылістыкі і фразеалагічная норма. – Мн., 1984.
Малажай Г.М. Сучасная беларуская літаратурная мова: Перыфраза. – Мн., 1980.
Моўныя адзінкі і кантэкст. – Мн., 1992.
Трыпуціна Т.М. Аналіз слова і фразеаўжывання ў мастацкім тэксте. – Мн., 1984.
Цікоцкі М.Я. Стылістыка беларускай мовы. – Мн., 1995.
Шкраба Р. Моваю вобразаў. – Мн., 1989.
Юрэвіч А.К. Стылістыка беларускай мовы. – Мн., 1983.

Слоўнікі

- Гаўрош Н.В. Слоўнік эпітэтаў беларускай мовы. – Мн., 1998.
Грабчыкаў С.М. Слоўнік паронімаў беларускай мовы. – Мн., 1994.
Клышка М. Слоўнік сінонімаў і блізказначных слоў. – Мн., 1993.
Лазарук М.А., Ленсу А.Я. Слоўнік літаратуразнаўчых тэрмінаў. – Мн., 1983.
Лепешаў І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы. Т.1-2. – Мн., 1993.
Рагойша В.П. Паэтычны слоўнік. – Мн., 1987.
Сцяцко П.У., Гуліцкі М.Ф., Антанюк Л.А. Слоўнік лінгвістычных тэрмінаў. – Мн., 1990.
Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы. – Мн., 1996.
Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Т.1-5. – Мн., 1977-1984.